

تأملی بر سیاستگذاری‌های مدیریت شهری در ایران

جلد اول

مجموعه مقاله‌ها و مصاحبه‌ها

علی نودرپور

انتشار کتاب در نشست شماره ۱۴ مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۲۲

شورای چاپ و نشر شهرداری تهران

به تصویب رسیده است.

سرشناسه	: نوذریور، علی، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: تأملی بر سیاستگذاری‌های مدیریت شهری در ایران: مجموعه مقاله‌ها و مصاحبه‌ها/ تألیف علی نوذریور و ویراستاری فاطمه رشوند.
مشخصات نشر	: تهران: شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۲ ص.
شابک	: ۲۰۰۰۰ ریال ۸-۰۰-۷۵۰۲-۶۲۲-۹۷۸:
وضعیت فهرست‌نویسی	: قیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۰۳] - ۲۰۵: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: شهرداری -- ایران -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	: Municipal government -- Iran -- Addresses, essays, lectures
موضوع	: نوذریور، علی، ۱۳۳۹ -- مصاحبه‌ها
رده بندی کنگره	: JS ۷۴۶۳
رده بندی دیویی	: ۳۴۲/۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۵۱۱۱۴

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

تأملی بر سیاستگذاری‌های مدیریت شهری در ایران (جلد اول)
 تألیف: علی نوذریور
 صفحه‌آرایی و طراحی جلد: موسسه فرهنگی و هنری نگاه نو
 ویراستار ادبی: فاطمه رشوند
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 بها: ۲۰۰۰۰ ریال
 ناشر: انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۰۲-۰۰-۸
 کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی: خیابان شریعتی، خیابان بل رومی، خیابان شهید اکبری، نبش خیابان آقابزرگی، شماره ۳۲
 کدپستی: ۱۹۶۴۳۵۶۱۱ تلفن: ۲۳۳۹۲۰۸۲
 info.rpc@tehran.ir rpc.tehran.ir

۷.....	سخن نخست
۱۱.....	مقدمه
۱۳.....	فصل اول: مفهوم و موضوع مدیریت شهری
۶۱.....	فصل دوم: مدیریت شهری و شهرسازی
۱۲۱.....	فصل سوم: مدیریت شهری و مشارکت
۱۴۵.....	فصل چهارم: مدیریت شهری و فرهنگ شهرنشینی
۱۵۹.....	فصل پنجم: مدیریت شهری و خدمات شهری
۱۸۹.....	فصل ششم: مدیریت شهری و امور مالی
۱۹۹.....	فصل هفتم: مدیریت شهری و آموزش
۲۰۹.....	منابع

مدیریت شهری به عنوان یک علم بنیادین، قدرتی کمتر از نیم سده در جهان دارد. مدیریت شهری نهادی فراگیر است و در برگیرنده اجزای رسمی و غیر رسمی موثر و کارآمد می‌باشد که در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهر تأثیر دارند و با ماهیت عملکردی در حوزه سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و اجرا به اداره، هدایت، کنترول، توسعه همه جانبه و پایدار شهری می‌پردازد. وظایف کنونی مدیریت شهری در ایران و کشورهای در حال توسعه، تنها محدود به مواردی از قبیل برنامه‌ریزی، خدمات‌رسانی، مدیریت فرهنگ محلی، ایجاد زیرساخت‌های عمرانی و... نمی‌شود؛ بلکه ترسیم چشم‌انداز شهر، جهت دهی به فعالیت‌های شهری در راستای دستیابی به توسعه پایدار و رفاه شهروندی از جمله مهم‌ترین وظایف ذاتی مدیریت شهری به شمار می‌رود، بنابراین اهداف، مأموریت‌ها و اقدامات اجرایی مدیریت شهری گستره وسیعی را در برمی‌گیرد و انجام بهینه آن‌ها نیاز به پژوهش دارد. یکی از اولویت‌ها در پژوهش در زمینه مدیریت شهری، سیاست پژوهی می‌باشد که عبارت است از، فرآیند انجام پژوهش یا تحلیل درباره یک یا چند مشکل اساسی در جامعه که به سیاستگذاران پیشنهادها و راه‌حل‌های واقع‌گرایانه و عملی برای کاهش مشکلات ارائه می‌دهد. به بیان دیگر سیاست پژوهی با یک مشکل اجتماعی نظیر سوء مدیریت در امور پسماند شهری، مشکلات ترافیک و ناهماهنگی بین سازمانی آغاز شده و طی فرآیندی تحلیلی کامل می‌شود که از طریق این فرآیند اقدامات سیاستی جایگزین برای کاهش یا حل مشکل ارائه می‌شود و آنها را در اختیار

سیاستگذاران قرار می‌دهد که نقش پایه‌ای در هدایت و تصحیح فرایندهای مدیریت شهری دارد. با این چشم‌انداز از موضوع، لذا جلد اول کتاب «تأملی بر سیاستگذاری مدیریت شهری» با هدف آغاز پژوهش‌های سیاست پژوهی در حیطه مدیریت شهری در ایران به نگارش درآمده و در هفت فصل تدوین شده است که شامل (۱) مفهوم و معنای مدیریت شهری، (۲) شهرسازی و مدیریت شهری، (۳) مدیریت شهری و مشارکت، (۴) مدیریت شهری و فرهنگ شهرنشینی، (۵) مدیریت شهری و خدمات شهری، (۶) مدیریت شهری و امور مالی و (۷) مدیریت شهری و آموزش است. در فصل اول ابتدا به مباحثی در خصوص مدیریت شهری در ایران، شرایط شکل‌گیری مدیریت واحد شهری و ضرورت اصلاحات و تدوین نظام جدید مدیریت شهری، حداکثر کردن نقش شهرداری و اهتمام به مدیریت مدنی و شوراهای بررسی شده است. در فصل دوم مدیریت شهری و شهرسازی با بررسی عملکرد شهروندان در جامعه مدنی و ضرورت اصلاحات در شهرسازی، جایگاه شهروند در طرح‌های توسعه شهری و راه‌بردهای تحقق جامعه مدنی، سند آمایش پایدار و در فصل سوم به موضوعاتی نظیر مشارکت مردمی، مدیریت و کارکردهای شوراهای و جایگاه آن در قانون اساسی، برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تمرکز زدایی، شورای عالی استان‌ها و شوراهای بعنوان سرمایه اجتماعی پرداخته شده است. در فصل چهارم کتاب ارتباط بین فرهنگ مدیریت شهری، توسعه سیاسی و مدیریت شهری، رسانه‌ها و شهرنشینی و توسعه فیزیکی شهرها، بحث قرار گرفته است. فصل پنجم کتاب پیش‌رو خدمات شهری در مدیریت شهری را با موضوعاتی از قبیل بهره‌وری در خدمات شهری، مواد پسماند، مشکل فقدان سازمان ملی و بلایای طبیعی، آلودگی شهر در برابر حریق، حمل و نقل درون شهری، شهرداری‌ها و گردشگری را بررسی کرده است. در فصل ششم این نوشتار به مدیریت مالی در شهرداری‌ها، بازرنگری در نظام بودجه‌ریزی شهرداری‌ها و خودکفایی شهرداری‌ها پرداخته شده است و در بخش پایانی کتاب ضرورت آموزش در مدیریت شهری و انتشار نشریات تخصصی برای ارتقای آگاهی‌های کارشناسان مدیریت شهری و شهروندان مورد بحث قرار گرفته است. این نشریات همگی رسانه‌های موفق و تأثیرگذار در عرصه شهری بودند و به منابعی تبدیل شدند که امروزه هر مدیر و کارشناسی ناگزیر به آن‌ها مراجعه می‌کند و ثمره این اقدام، تولید و تزیق دانش و تجربه برنامه‌ریزی و مدیریت شهری در پیکره شهرداری‌های کشور بود.

رجای واثق است که؛ مطالعه آنچه که در اینجا به تحریر درآمده است؛ بتواند برخی از پرسش‌ها و دغدغه‌های فکری نسل‌های آتی در زمینه سیاستگذاری‌های مدیریت شهری را پاسخ دهد. هر یک از فصل‌های کتاب پیش رو ماحصل تجارب، نوشته‌ها، مقاله‌ها و مصاحبه‌های مولف در آشنایی فعالیت‌های ایشان از اوایل دهه هفتاد شمسی تا سال ۱۳۸۲ است که قریب بر ۱۲ سال از عمر

ایشان در مدیریت شهری را در بر می‌گیرد. این مجموعه می‌تواند چشم‌انداز کلان از وضعیت مدیریت شهری در دوره یادشده به خواننده ارائه دهد و آشنایی با این دوره؛ می‌تواند به تحلیل گران و متخصصان این حوزه کمک کند تا با شناخت گذشته و تبیین آن؛ به بهبود وضعیت آتی مدیریت شهری یاری رسانند. امید است با مطالعه و بررسی مطالب این کتاب بتوان تغییر و تحولات رویکردی و مدیریتی در عرصه مدیریت شهری را به روشنی درک کرد. این کتاب افزون بر مدیران شهری، مورد استفاده اساتید و دانشجویان و کارشناسان شهری نیز می‌باشد و انشاء... می‌تواند در ارتقای عملکرد مدیریت شهری در کشور عزیزمان مفید و موثر واقع شود. در جلد دوم این کتاب نیز به صورت مفصل به تحلیل رخ ده‌های سال‌های ۹۶-۱۳۸۳ در حوزه مدیریت شهری پرداخته خواهد شد و مطالب آن که مکمل جا اول است به‌زودی در اختیار مخاطبان ارجمند قرار خواهد گرفت.

محمدحسین بوچانی

رئیس مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران